

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مروری بر

دستور عمل ثبت و گزارش

طغیان بیماری های منتقله از آب و غذا

فرایند کلی ثبت طغیان

- حداکثر ۲۴ ساعت بعد از اطلاع از وقوع طغیان گزارش اولیه طغیان ثبت شود
- ابتدا کارشناس مبارزه با بیماریهای مرکز بهداشت شهرستان باید بخش مربوط به اطلاعات گزارش اولیه طغیان بیماری های واگیر را تکمیل کند
- سپس کارشناس بهداشت محیط مرکز بهداشت شهرستان باید بخش مربوط به گزارش اولیه بهداشت محیط را تکمیل نماید.
- حداکثر ۴۸ ساعت بعد از اتمام طغیان، کارشناسان مبارزه با بیماریهای مرکز بهداشت باید بخش گزارش نهایی بیماریها را ثبت نمایند.
- سپس کارشناسان بهداشت محیط مرکز بهداشت باید بخش گزارش نهایی بهداشت محیط را ثبت نمایند.
- در ثبت نهایی گزارش طغیان گزارش اولیه ویرایش و بروز رسانی شود.
- پیگیری لازم جهت تایید گزارش صورت گیرد.
- باید توجه شود تحت هیچ شرایطی یک طغیان دو بار ثبت نگردد.

گزارش اولیه طغیان – اطلاعات بهداشت محیط

نحوه ی تامین آب آشامیدنی :

منظور نحوه ی تامین آب آشامیدنی محل وقوع طغیان است که می تواند آب آشامیدنی از طریق لوله کشی، منابع بهسازی شده، منابع بهسازی نشده و یا استفاده از طریق تانکر باشد.

متولی آبرسانی:

در این قسمت، متولی تامین آب شرب محل وقوع طغیان انتخاب می گردد. به عنوان مثال اگر طغیان بیماری در یک هتل داخل شهر اتفاق افتاده باشد و منبع تامین آب هتل شبکه عمومی شهر باشد متولی آبفا و اگر منبع تامین آب هتل منبع اختصاصی مثل چاه باشد متولی خصوصی انتخاب می گردد.

منبع تامین آب آشامیدنی

اگر منبع تامین کننده آب شرب محل وقوع طغیان سد، رودخانه و دریاچه باشد منبع سطحی و اگر چاه، چشمه و قنات باشد منبع زیر زمینی انتخاب می شود. در صورتیکه منبع تامین کننده آب شرب محل وقوع طغیان رودخانه و چاه به صورت همزمان باشد منبع سطحی و زیر زمینی انتخاب می شود.

گزارش اولیه طغیان – اطلاعات بهداشت محیط

نحوه ی تامین آب آشامیدنی : محل وقوع طغیان - لوله کشی، منابع بهسازی شده، منابع بهسازی نشده و تانکر

متولی آبرسانی: مثال هتل داخل شهر

منبع تامین آب آشامیدنی: منبع سطحی (سد، رودخانه و دریاچه)، منبع زیر زمینی (چاه، چشمه و قنات) و هر دو

نوع تصفیه آب آشامیدنی : انجام نمی شود، تصفیه متداول، کلرزنی مداوم (استفاده از دستگاه کلریناتور، کلر زن گازی و سیستم الکتروولیز نمک طعام)، کلر زنی دستی (ریختن پودر کلر به صورت دستی به مخزن، کوزه گذاری، استفاده از مخزن تزریق کلر به صورت ثقلی)، استفاده از کلر مادر ۱٪ (زمانی که محلول کلر مادر، قرص کلر و پودر کلر به خانوار تحویل می شود) و جوشاندن انتخاب گردد.

نتیجه ریسک سامانه تامین آب آشامیدنی : پایین، متوسط، بالا و خیلی بالا

گزارش اولیه طغیان – اطلاعات بهداشت محیط

وضعیت دفع فاضلاب :

بهداشتی (طریق شبکه عمومی جمع آوری و تصفیه، سپتیک و چاه جاذب)، غیر بهداشتی (تخلیه به جوی و انهار، رودخانه و دریا و محیط زیست و معابر) (سطح شهر و روستا باشد در صورتیکه بیش از ۷۵ درصد خانوارها دفع بهداشتی فاضلاب داشته باشند بهداشتی در نظر گرفته شود.

درصد مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی بهداشتی :

منظور درصد مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی بهداشتی در محل وقوع طغیان است. تعیین بهداشتی بودن مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی از طریق بازرسی و با استفاده از چک لیست و دستور عمل مربوطه به قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی می باشد.

گزارش اولیه طغیان – اطلاعات بهداشت محیط

نتیجه گیری نهایی منبع احتمالی ایجاد طغیان:

در زمان ثبت گزارش اولیه با توجه به اینکه منبع احتمالی طغیان هنوز مشخص نیست عبارت نامشخص انتخاب شود مگر اینکه شواهد قابل قبولی نشان دهنده ی منبع ایجاد طغیان باشد.

توجه داشته باشید با انتخاب منبع احتمالی طغیان قسمت های بعدی فعال و یا غیر فعال می شوند. در صورت انتخاب الكل هیچ قسمتی از گزارش نهایی قابل مشاهده و ثبت نیست. در صورت انتخاب آب و غذا و یا نامشخص همه قسمت های گزارش نهایی قابل مشاهده و ثبت است. در صورت انتخاب آب قسمت غذا از گزارش نهایی قابل مشاهده و ثبت نیست و بالعکس

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات آب و فاضلاب

نوع آب :

- نوع آب از نظر آشامیدنی یا تفریحی (استخر شنا و شنا گاه طبیعی) مشخص گردد. بدیهی است اطلاعات بعدی مرتبط با آب مانند کلر آزاد باقیمانده، کدورت، میکروبی و رویداد مخاطره آمیز وابسته به نوع آب است.
- آب آشامیدنی سامانه ی عمومی یا انفرادی (مانند شبکه ی عمومی شهری و روستایی ، چاه خصوصی ، آب بطری شده و معدنی، آب نمک زدایی)
- آب تفریحی شامل: استخر ، آبگرم معدنی، جکوزی، مراکز آب درمانی و پارک آبی، دریاچه های آب شیرین، چشمه های آب گرم، سواحل دریایی / اقیانوس ها است

نتیجه ریسک سامانه تامین آب آشامیدنی :

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات آب و فاضلاب

نتایج بررسی کلر آزاد باقیمانده آب قبل و حین طغیان :

ردیف	زمان	تعداد کل	تعداد مطابق استاندارد	تعداد صفر
۱	دو هفته قبل از وقوع طغیان			
۲	در طول طغیان			

نتایج بررسی کدورت آب قبل و حین طغیان :

ردیف	زمان	تعداد کل	تعداد موارد مطابق استاندارد
۱	دو هفته قبل از وقوع طغیان		
۲	در طول طغیان		

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات آب و فاضلاب

نتایج بررسی کیفیت آب قبل و حین طغیان :

سایر عوامل / پارامتر با ذکر نام، تعداد کل و تعداد مطلوب	کلستریدیوم پرفرنژنس		کلی فرم گرماپای		نوع آب	زمان	ردیف
	تعداد موارد مطابق استاندارد	تعداد کل	تعداد موارد مطابق استاندارد	تعداد کل			
					آب شرب در شبکه توزیع	قبل از وقوع طغیان	۱
					آب خام / آب تفریحی		۲
					آب شرب در شبکه توزیع	در طول طغیان	۳
					آب شرب در نقطه مصرف		4

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات آب و فاضلاب

رویدادهای مخاطره آمیز مسبب طغیان بیماری در آب دو هفته قبل از طغیان

☐ ورود آلودگی به منبع آب (مثل چشمه و چاه) بخاطر انتخاب محل نامناسب یا بهسازی نبودن منبع	☐ نقص در سایر فرایندهای تصفیه آب
☐ اتصال متقابل لوله های آب قابل شرب و آب غیر قابل شرب	☐ سرریز شدن فاضلاب یا شکسته شدن لوله فاضلاب باعث آلودگی آب شد
☐ استفاده نامناسب از مواد شیمیایی کشاورزی (مثل: کود ، سموم دفع آفات) باعث آلودگی آب گردید	☐ باران شدید و ورود سیلاب به منبع، شبکه توزیع و مخزن آب باعث آلودگی آب گردید
☐ ورود فضولات حیوانات خانگی (دام و طیور) وحشی (پرندگان، ماهی و پستانداران) باعث آلودگی آب گردید	☐ شکستگی شبکه توزیع آب به دلیل حوادث (طبیعی و غیر طبیعی) و ورود آلودگی به داخل شبکه
☐ پمپاژ بیش از حد به دلیل کم آبی یا خشکسالی باعث آلودگی آب گردید	☐ طراحی نامناسب یا عملکرد بد سامانه تصفیه فاضلاب باعث آلودگی آب شد
☐ خرابی کلریناتور، عدم گندزدایی یا قطع موقت در گندزدایی	☐ شکسته شدن لوله / قطعات به دلیل قدمت یا فرسودگی شبکه توزیع و مخزن
☐ عدم فیلتراسیون یا فیلتراسیون نامناسب آب هاب سطحی	☐ تعمیر غیر اصولی در شبکه توزیع منجر به آلودگی آب گردید
☐ فشار کم یا نوسانات فشار باعث ورود آلودگی به شبکه گردید	☐ نقص در تصفیه خانگی آب بعد از کنتور آب منجر به آلودگی آب گردید
☐ انشعابات غیر مجاز و ورود آلودگی از شبکه داخلی به شبکه عمومی	☐ استفاده از منابع نامطمئن آب به دلیل طعم و مزه آب شبکه عمومی
☐ آلودگی عمدی آب (بیوترورسیم) باعث ایجاد طغیان شده است	☐ آلودگی آب شبکه داخلی (از طریق مخزن ذخیره، تعمیرات، اتصال متقابل و)

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات آب و فاضلاب

نتیجه گیری در مورد احتمال آب بودن منبع ایجاد طغیان

امتیاز		شاخص		
50		کلیفرم گرمای / کلستریوم پرفرنژنس مغایر استاندارد		
15		کلر آزاد باقیمانده صفر		
15		کدورت بیشتر از ۱ NTU		
10		ریسک سامانه خیلی بالا و بالا		
10		رویداد مخاطره آمیز دو هفته قبل طغیان		
بیشتر مساوی ۶۰	بین ۲۵ تا ۵۹	بین ۱۰ تا ۲۴	کمتر از ۱۰	امتیاز
خیلی بالا	بالا	متوسط	پایین	احتمال

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات مواد غذایی

نتایج بررسی آزمایشگاهی نمونه های مواد غذایی در طول طغیان:

ردیف	عامل بیماریزا	تعداد مغایر استاندارد	ردیف	عامل بیماریزا	تعداد مغایر استاندارد	ردیف	عامل بیماریزا	تعداد مغایر استاندارد
۱	شمارش کلی میکروبی	۶	۱۱	کپک ها		۶	شیگلا	
۲	شمارش کلی کلیفرم ها	۷	۱۲	مخمر ها		۷	استافیلوکوک ارئوس	
۳	اشرشیا کلی	۸	۱۳	تخم انگل ها		۸	باسیلوس سرئوس	
۴	انتروباکتریاسه	۹	۱۴	مواد شیمیایی		۹	کلستریدیوم	
۵	سالمونلا	۱۰	۱۵	سایر		۱۰	آنتروکوکوس	

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات مواد غذایی

عوامل خطر احتمالی

☐ مرغ / ماکیان	☐ سالاد / سبزیجات / قارچ سمی	☐ شیر / محصولات لبنی صنعتی
☐ تخم مرغ / سایر ماکیان	☐ میوه / آب میوه	☐ شیر / محصولات لبنی سنتی
☐ کباب / آبگوشت / سایر غذاهای گوشتی	☐ ماهی / غذاهای دریایی	☐ انواع کنسرو / کمپوت
☐ سوسیس / کالباس / سایر فست فودها	☐ سوپ / آش	☐ کیک / شیرینی
		☐ سایر با ذکر نام

گزارش نهایی طغیان – اطلاعات مواد غذایی

رویدادهای مخاطره آمیز مسبب طغیان بیماری در غذا دو هفته قبل از طغیان

☐ نگهداری نامناسب مواد غذایی	☐ عدم گندزدایی مناسب تجهیزات و ظروف
☐ نگهداری نامناسب مواد غذایی پخته شده	☐ ورود آب آلوده یا فاضلاب در اثر سیل و زلزله به غذا
☐ نگهداری مواد غذایی پخته و خام در کنارهم	☐ عدم نگهداری نامناسب مواد غذایی در انبار یا سردخانه
☐ استفاده از آب آلوده جهت فرآیند سالمسازی سبزیجات	☐ اشتغال به کار فرد آلوده در فرایند آماده سازی، پخت و عرضه مواد غذایی
☐ عدم شستشو و سالم سازی سبزیجات و صیفی جات	

گزارش نهایی طغیان – اقدامات کنترلی

عوامل اقدامات کنترلی انجام شده

ردیف	اقدامات کنترلی بعمل آمده در زمان طغیان	تاریخ اقدام
۱		
۲		
۳		
۴		

گزارش نهایی طغیان – اقدامات کنترلی

عوامل اقدامات کنترلی انجام شده

ردیف	اقدام کنترلی پیشنهادی
۱	
۲	
۳	
۴	

در پناه حق باشید